

Förstudierapport inom området Hygien- och städprodukter

23.2-1769-2023

KAMMARKOLLEGIET

Innehåll

1 Sammanfattning	3
2 Inledning	4
3 Föregående upphandling	7
4 Nuvarande ramavtal	9
5 Information om ramavtalen	11
6 Offentlig sektors behov.....	12
7 Marknadsundersökning	22
8 Relevant lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd.....	29
9 Hållbarhet och tillgänglighet	31
10 Säkerhet	38
11 E-handel	40
12 Utvecklingsområden och förändringsbehov i en kommande upphandling.....	42
13 Slutsatser	44
14 Källförteckning.....	45
15 Bilagor.....	47

1 Sammanfattning

De nuvarande ramavtalen för Hygien- och städprodukter samt Personlig skyddsutrustning löper ut den 9 juni 2024. Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet har under perioden mars - juli 2023 genomfört en förstudie för att utreda om det finns förutsättningar för att upphandla ett nytt statligt ramavtal för Hygien- och städprodukter samt Personlig skyddsutrustning.

Projektgruppen har bland annat genomfört en enkätundersökning, haft referensgruppsmöten med avropsberättigade myndigheter samt dialogmöten med två befintliga ramavtalsleverantör och en branschorganisation. Avslutningsvis har projektet tagit del av ramavtalsförvaltarens samlade erfarenheter av ramavtalsområdet samt erhållit omsättningsstatistik från befintliga ramavtalsleverantörer.

Statistiken visar att ramavtalen omsatte ca 111 miljoner kronor under perioden Q4 2021 – Q4 2022, vilket är tillräckligt högt för att motivera en upphandling av ett nytt ramavtal på området. Dessutom visar enkätsvaren att en övervägande del av respondenterna använder sig av Kammarkollegiets ramavtal.

Projektgruppen har funnit att det finns ett behov av ett statligt ramavtal inom området och rekommenderar således att en upphandling av Hygien- och städprodukter (där personlig skyddsutrustning inkorporeras) genomförs.

Förstudierapporten framtagen av:

Gabrielle Lantz och Goran Alilovic, Enheten för upphandling av varor och tjänster.

2 Inledning

2.1 Bakgrund till förstudien

Förstudien är genomförd av Kammarkollegiet och omfattar Hygien- och städprodukter samt Personlig skyddsutrustning som vid eventuellt kommande upphandling ska inkorporeras i ramavtalet Hygien- och städprodukter.

Kammarkollegiet har ansvaret för upphandlingsverksamheten inom den statliga inköpssamordningen. Detta innebär att myndigheten har som uppdrag att ingå ramavtal för varor och tjänster som är avsedda för andra statliga myndigheter.

Enligt förordningen (1998:796) om statlig inköpssamordning ska det finnas ramavtal eller andra gemensamma avtal som effektiviserar upphandlingarna för varor och tjänster som myndigheterna upphandlar ofta, i stor omfattning eller som uppgår till stora värden.

2.2 Syfte med förstudien

Huvudsyftet med förstudien är att i ett tidigt skede utreda huruvida ramavtalsområdet uppfyller något av kriterierna ovan eller på annat sätt anses lämpligt för att en upphandling ska genomföras. Om det konstaterats att en upphandling förordas kommer även förutsättningar för en sådan att kartläggas.

Syftet med förstudien vidare är att samla information och kunskap om pågående utveckling inom ramavtalsområdet, samt om vilka behov som myndigheterna har. Förstudien ska även belysa hur upphandlingen kan genomföras och därmed ge underlag till såväl upphandlingsstrategin som kommande upphandlingsdokument. I sammanhanget ska särskilt beaktas att ramavtalen ska vara lätta att avropa från, i vilken uträkning det kommer krävas stöd från ramavtalsförvaltningen samt eventuellt samspel med leverantörsmarknaden gällande förändringar i upplägg, kravställning etc.

Samtliga rekommendationer som lämnas i samband med denna förstudie kan komma att prövas på nytt, ändras och anpassas i en kommande upphandling då ny information kan tillkomma och förutsättningar kan ändras med tiden.

2.3 Omfattning och avgränsningar i förstudien

Förstudierapporten beskriver nuläge och erfarenheter av användningen av ramavtalen inom området. Den innehåller avropande myndigheters och leverantörers synpunkter på det nuvarande ramavtalet samt deras förslag rörande upplägg av en eventuellt kommande upphandling. Därtill innefattar förstudierapporten en analys av myndigheters behov och marknadens utbud.

Förstudierapporten innehåller inte någon kravspecifikation till en kommande upphandling, och således är eventuella krav som kan ställas endast beskrivna på en övergripande nivå.

Ramavtalen inom detta område kan i dag användas av statliga myndigheter samt stiftelser och andra organisationer med anknytning till staten.

Kommuner och regioner har således inte rätt att avropa från de statliga ramavtalen på detta område.

2.4 Målgrupp

Förstudien riktar sig i första hand till följande målgrupper.

- Berörda personer inom Kammarkollegiet.
- Beställare, upphandlare, inköpare och övriga anställda eller verksamma i statliga myndigheter som använder våra ramavtal, samt de som inte gör det idag.
- Leverantörer – nuvarande och potentiella ramavtalsleverantörer till Kammarkollegiet.

2.5 Metod för förstudien

Förstudiearbetet har utförts i enlighet med Kammarkollegiets projektstyrningsmetodik. Den innefattar:

- initiering av projektet med definition av projektets huvudsakliga mål i form av ett projektdirektiv,
- detaljerad planering, dvs. en projektbeskrivning och planering av projektets aktiviteter,
- genomförande som omfattat informationsinsamling, analys och författande av förstudierapporten, och
- leverans av förstudien med föregående kvalitetssäkring.

Informationsinsamlingen till förstudien har skett genom att en enkät har skickats ut till avropsberättigade myndigheter innehållande frågor kopplade till det nuvarande ramavtalet och till utformningen av en eventuellt kommande upphandling. Därtill har en referensgrupp med deltagare från olika avropande myndigheter deltagit i förstudien och bidragit med värdefull information och synpunkter.

Vidare har projektgruppen haft möten med leverantörer, tillverkare och en branschorganisation för att få deras syn på såväl det nuvarande ramavtalet som branschen och dess utveckling.

Möte har hållits med ansvarig ramavtalsförvaltare från Kammarkollegiet.

Det kommer att göras en samlad bedömning av all information som inkommer i förstudien för att på så sätt undersöka hur en eventuell upphandling ska utformas på bästa sätt. Det

kan innebära att förslag från enskilda intressenter inte alltid kan beaktas vid utformningen av en eventuellt kommande upphandling.

3 Föregående upphandling

3.1 Upphandlingsförfarande, tilldelningsgrund och tidpunkter för annonsering m.m.

3.1.1 Hygien- och städprodukter

Den föregående upphandlingen genomfördes enligt ett öppet förförande och som tilldelningsgrund användes pris. Upphandlingsdokumentet annonserades den 21 maj 2021 och sista anbudsdag var den 23 juni 2021. Ramavtalen började gälla från och med den 2021-11-01.

3.1.2 Personlig skyddsutrustning

Den föregående upphandlingen genomfördes enligt ett öppet förfarande och som tilldelningsgrund användes pris. Upphandlingsdokumentet annonserades den 29 mars 2021 och sista anbudsdag var den 15 april 2021. Ramavtalen började gälla från och med den 2021-06-10.

3.2 Upphandlingens omfattning

3.2.1 Hygien- och städprodukter

Upphandlingen omfattade nedanstående varugrupper:

1. Hygien och Torkpapper
2. Personlig Hygien
3. Påsar och Säckar
4. Rengöringsmedel
5. Servering
6. Städredskap och Tillbehör

3.2.2 Personlig skyddsutrustning

Upphandlingen omfattade nedanstående varugrupper:

1. Andningsskydd
2. Förkläden
3. Handskar
4. Handdesinfektion och ytdesinfektionsmedel
5. Hörselproppar

6. Munskydd
7. Operationsmössa och hårnät
8. Overaller
9. Skoskydd
10. Skyddsglasögon och visir
11. Ärmskydd

3.3 Synpunkter och erfarenheter från föregående upphandling

Upphandlingen av Hygien- och städprodukter skulle även omfatta personlig skyddsutrustning och genomföras som en snabbspårsupphandling, det vill säga att upphandlingen inte föregicks av en förstudie enligt Statens inköpscentrals vanliga process för förstudie och upphandling. I samband med arbetet med att ta fram upphandlingsdokumenten upptäcktes behovet av att upphandla personlig skyddsutrustning separat pga rådande pandemi.

I samband med framtagandet av upphandlingsdokumentationen kompletterades och uppdaterades miljökraven och krav på social hållbarhet med hjälp av externa konsulter. Detta var nödvändigt för framtagandet av relevanta krav då upphandlingsföremålen bestod av olika varugrupper och tillsammans omfattade ca 1 800 produkter.

I upphandlingen av Hygien och städprodukter uppfyllde en anbudsgivare inte kvalificeringskraven på social hållbarhet. I upphandlingen av Personlig skyddsutrustning uppfyllde tre anbudsgivare inte kvalificeringskraven på kvalitetssäkrings- och miljöledningsstandarder (ISO 9001 och ISO 14001).

Utifrån erfarenheter av tidigare upphandlingar inom området bedömde projektgruppen att det var lämpligast att kvalificera anbudsgivarna innan prövning och utvärdering pga det omfattande arbetet med att bedöma om offererade varor i varukorgen uppfyllde ställda krav.

I upphandlingen av Personlig skyddsutrustning skulle anbudsgivarna för att verifiera kravuppfyllnad för de offererade varorna i bilaga varukorg för respektive vara ange en länk till en webbsida som innehöll efterfrågad information.

På grund av speciella omständigheter under rådande pandemi avseende produkter för personlig skyddsutrustning togs en uträkningsmall fram för att avropsberättigade ska kunna beräkna vilken ramavtalsleverantör som kan tillhandahålla efterfrågade varor till lägst pris samt få information om respektive ramavtalsleverantörs leveranstid. Uträkningsmallen uppdateras en gång per månad genom att ramavtalsleverantörerna, om de så önskar, inkommer med nya priser och uppgifter om leveranstid. Det ansågs nödvändigt att tillåta frekventa uppdateringar av pris- och leveransuppgifter då marknadspriserna fluktuerade så pass mycket till följd av den mycket stora efterfrågan på personlig skyddsutrustning i hela världen. Att inte tillåta detta hade sannolikt riskerat att innebära att leverantörer avstått från att lämna anbud.

4 Nuvarande ramavtal

4.1 Avtalens löptid

Ramavtalen för Hygien- och städprodukter, som började gälla från den 1 november 2021, gäller till och med den 9 juni 2024. Ramavtalet kan genom en förlängningsoption löpa maximalt fram till och med den 31 oktober 2025.

Ramavtalen för Personlig skyddsutrustning, som började gälla från den 10 juni 2021, gäller till och med den 9 juni 2024.

4.2 Antagna ramavtalsleverantörer

Följande ramavtalsleverantörer antogs för Hygien- och städprodukter:

- Procurator Sverige AB (numera Procurator AB)
- Staples Sweden AB (numera Lyreco Sverige AB)

Följande ramavtalsleverantörer antogs för Personlig skyddsutrustning:

- Mediq Sverige AB
- Office Depot Svenska AB
- OneMed Sverige AB
- Procurator Sverige AB (numera Procurator AB)
- Profilservice Nordic AB (numera Voky AB)
- Staples Sweden AB (numera Lyreco Sverige AB)

Av ovanstående ramavtalsleverantörer tillhörde en segmentet medelstora företag, dvs som vid utvärderingstillfället hade mellan 50 och 249 anställda och/eller en årsomsättning mellan 10 och 50 miljoner euro. Resterande ramavtalsleverantörer tillhörde segmentet stora företag eftersom deras årsomsättning överstiger 50 miljoner euro.¹

4.3 Omsättning på ramavtalet

Nedan redovisas omsättningsstatistik avseende de nuvarande ramavtalen för Hygien- och städprodukter samt Personlig skyddsutrustning som tillsammans omsatte 101 996 553

¹ https://sv.wikipedia.org/wiki/Sm%C3%A5_och_medelstora_f%C3%B6retag

SEK för perioden Q3/Q4 2021 – Q4 2022. Statistiken baseras på uppgifter redovisade av samtliga ramavtalsleverantörer.

4.3.1 Hygien- och städprodukter

Ramavtalen omsatte totalt 97 581 722 SEK mellan Q4 2021 och Q4 2022.

4.3.2 Personlig skyddsutrustning

Ramavtalen omsatte totalt 4 414 831 SEK mellan Q3 2021 och Q4 2022.

4.3.3 Tidigare ramavtal för Hygien- och städprodukter

Till ovanstående omsättning tillkommer ca 9 miljoner SEK på grund av omsättning som genererats på det tidigare ramavtalet för Hygien- och städprodukter (dnr. 23.3-9083-17) under perioden Q4 2021 – Q4 2022. Totalt sätt omsatte ramavtalen således ca 111 miljoner för ovanstående perioder.

4.4 Förvaltning av ramavtalet

Ramavtalet förvaltas av enheten för ramavtalsförvaltning vid Kammarkollegiet.

5 Information om ramavtalen

Information om ramavtalen förmedlas på www.avropa.se. Där publiceras bl.a. listor över ramavtalsleverantörer och avropsberättigade myndigheter, avtalsdokument, avropsmallar, samt vägledningar med stöd för avropsberättigande myndigheter vid avrop.

Kammarkollegiet genomför också regelbundet olika typer av seminarier kopplat till respektive ramavtalsområde, två så kallade Avropadagar riktade till myndigheter och tre leverantörsdagar fördelat på leverantörer inom IT-och telekom, resebranschen samt övriga varor och tjänster. Därutöver ges vägledning och stöd i samband med bl.a. avrop från ramavtalen via såväl mail som telefon.

6 Offentlig sektors behov

6.1 Inledning

För att kartlägga behovet inom offentlig sektor gällande det aktuella ramavtalsområdet samt samla in och analysera synpunkter på det befintliga ramavtalet har det i förstudien genomförts dels en enkätundersökning dels referensgruppsmöten med bl.a. deltagare från de myndigheter som i enkäten anmält intresse för att ingå i referensgruppen.

6.2 Myndighetsenkät

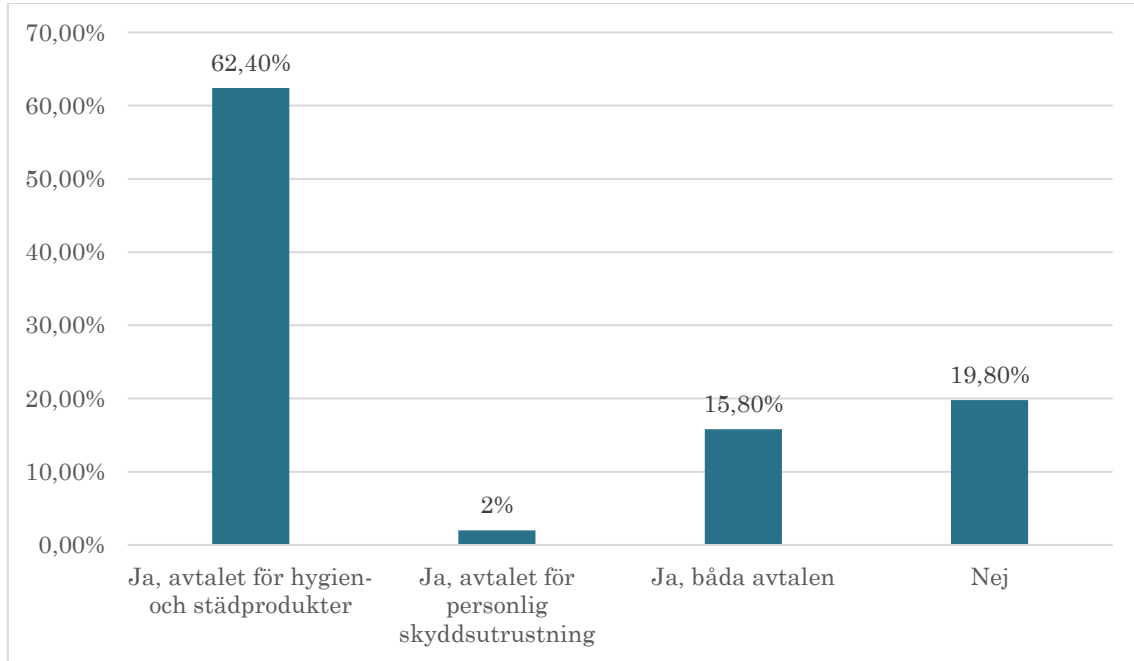
En enkät gick ut till 216 avropsberättigade myndigheter. Enkäten besvarades av 101 respondenter, vilket ger en svarsfrekvens på 47 %.

Syftet med enkäten var att undersöka behovet av samt önskemål kring varor och eventuella tjänster inom ramavtalsområdet. Vidare var syftet att ge myndigheterna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande det befintliga ramavtalet och ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal.

Nedan följer ett urval av svar på frågor som ställdes i myndighetsenkäten.

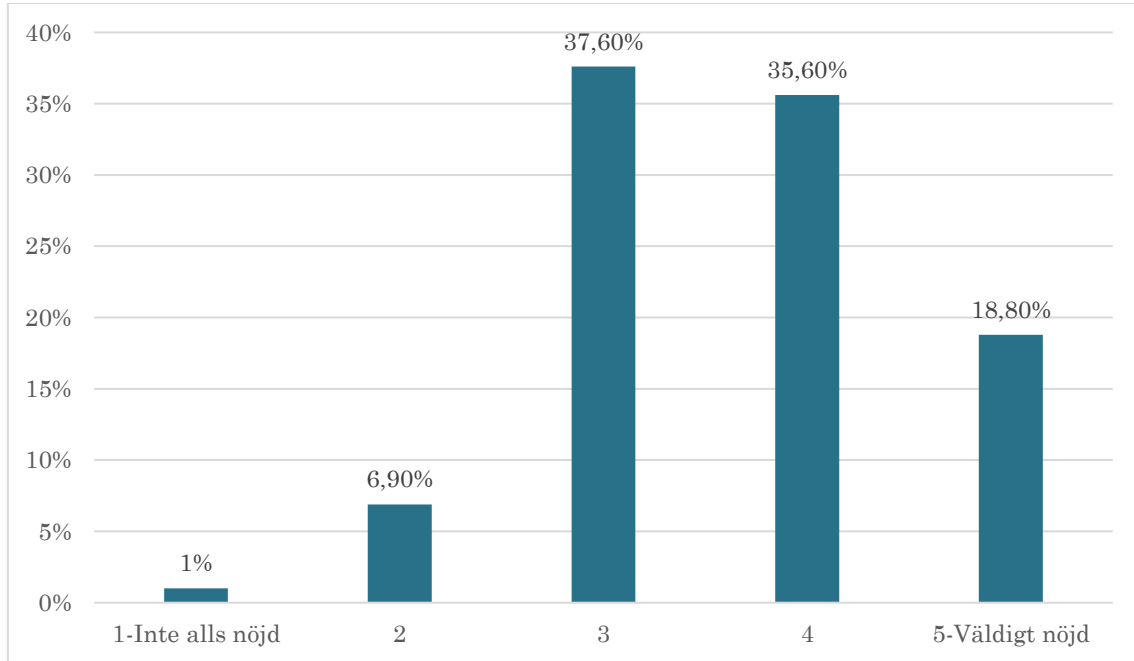
6.2.1 Har myndigheten använt det nuvarande ramavtalet för Hygien- och städprodukter och/eller Personlig skyddsutrustning?

Av de myndigheter som angav att de inte har använt ramavtalen så har 40 % gjort en egen upphandling och resterande har angett orsaker som till exempel att varor ombesörjs av lokalförsörjningsleverantör, att varorna ingår i myndighetens städavtal eller att avropsformen för det nuvarande ramavtalet för Personlig skyddsutrustning inte fungerar för verksamheten.

6.2.2 Hur nöjda är ni med nuvarande ramavtal (på en skala 1-5, där 5 är väldigt nöjda och 1 inte alls nöjda)?

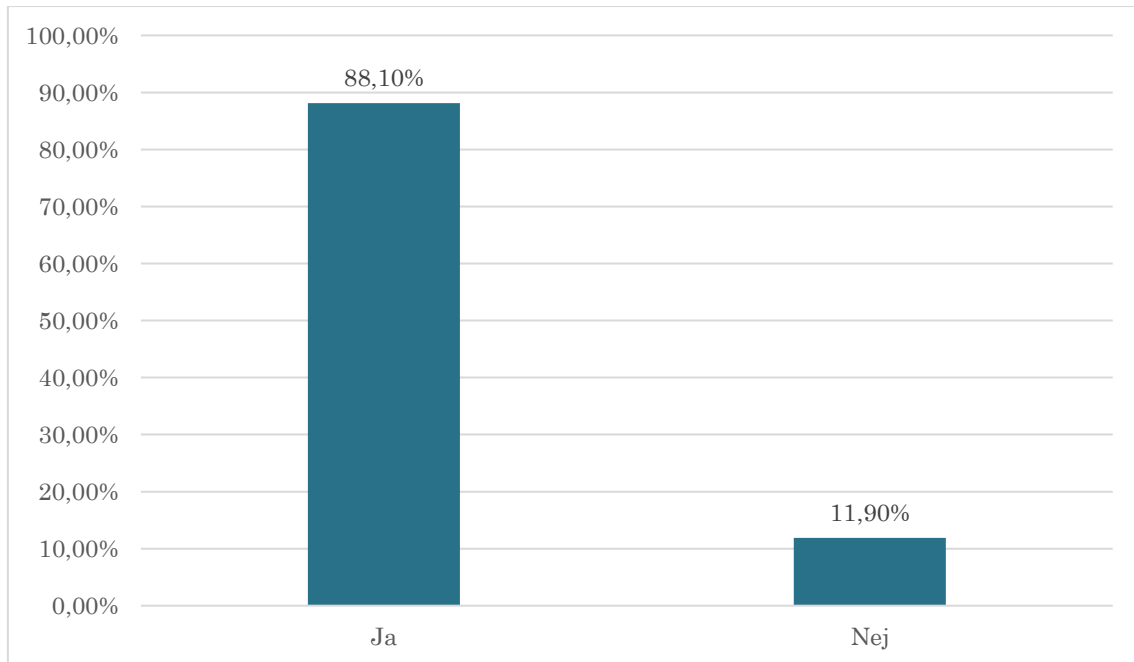

Över 50 % har angett 4 eller 5 på skalan och knappt 8 % har angett 1 eller 2, det tolkar vi som att myndigheterna huvudsakligen är nöjda med ramavtalen men att det finns förbättringspotential.

De anledningar som myndigheterna har angett för att de inte är nöjda med ramavtalen är till exempel att de tycker det är krångligt att göra avrop och att det har varit problem med leveranser samt svårt att hitta produkter på hemsidan och problem med ersättningsprodukter.

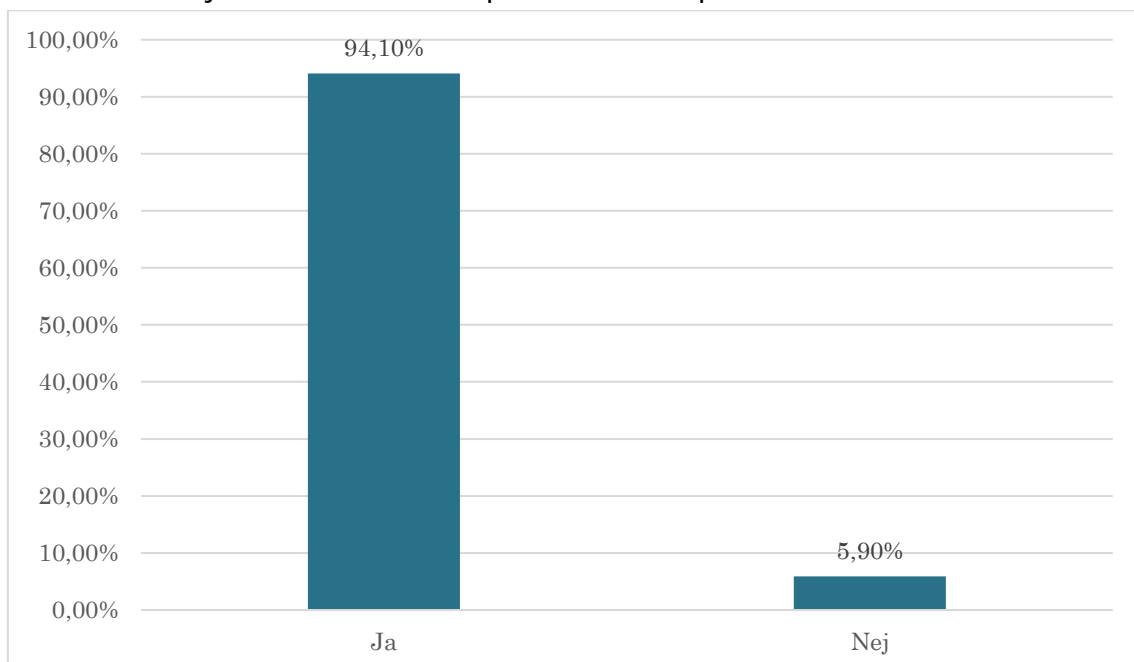

6.2.3 Är ni nöjda med utbudet/antal produkter som finns i nuvarande ramavtal?

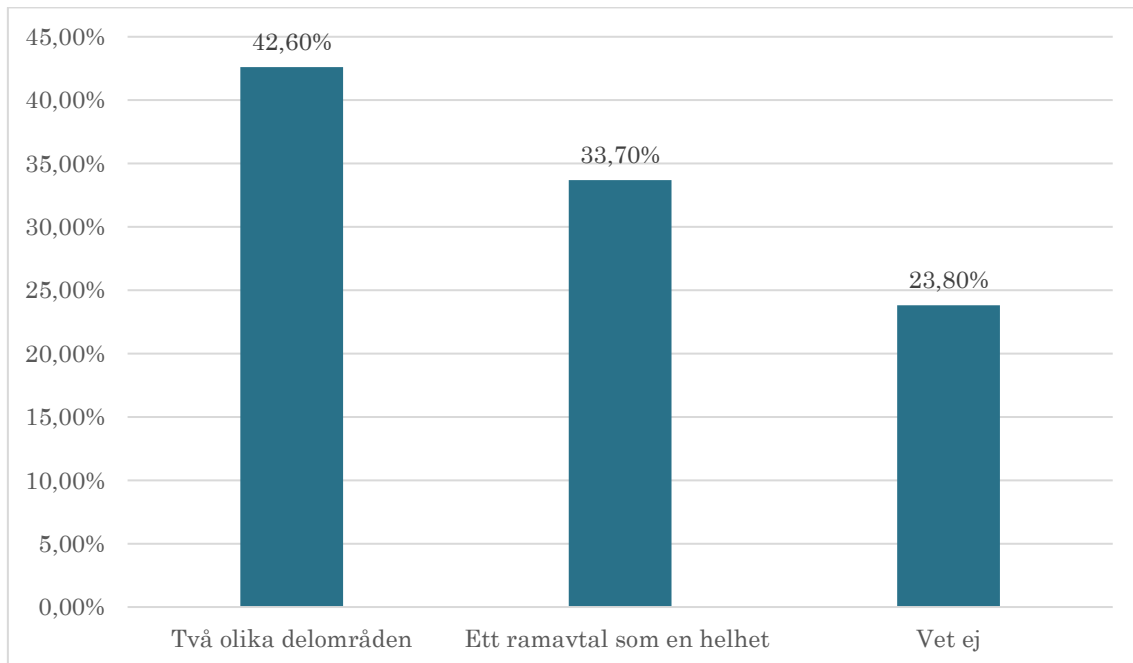
Drygt 88 % av myndigheterna är nöjda med utbud/antal produkter som finns i nuvarande ramavtal.

6.2.4 Är ni nöjda med kvaliteten på ramavtalet produkter?

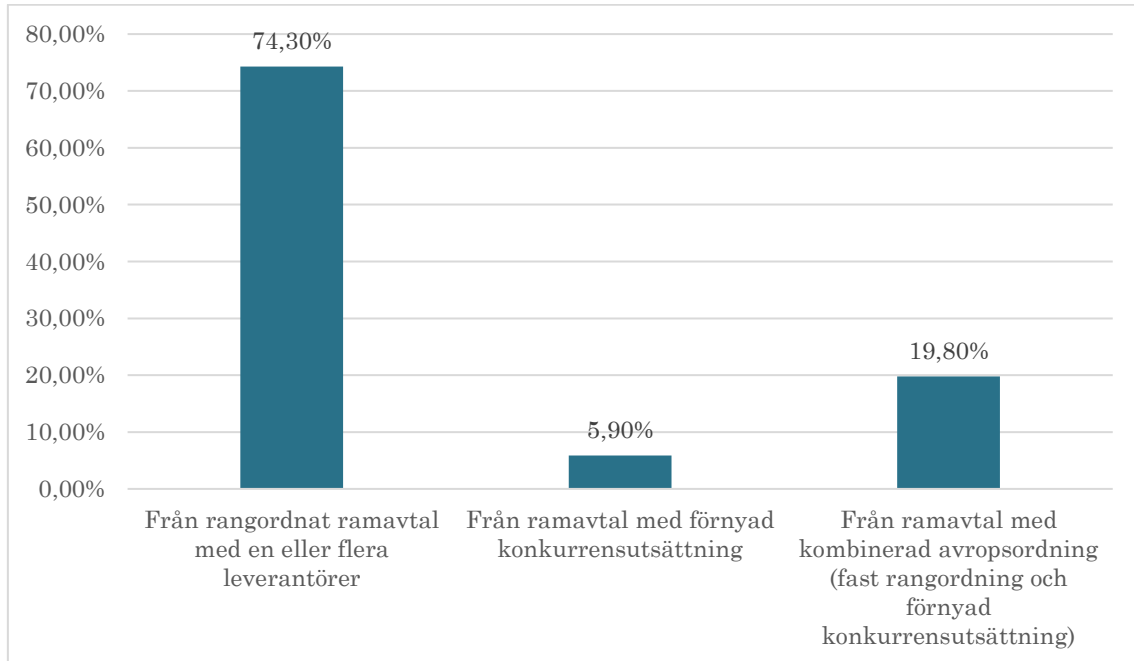
Drygt 94 % av myndigheterna är nöjda med kvaliteten på ramavtalets produkter.

6.2.1 Anser ni att kommande ramavtal bör delas upp i två delområden (Hygien- och städprodukter och Personlig skyddsutrustning som ett område) eller som en helhet i ett ramavtal?

42,6 % av myndigheterna vill att kommande ramavtal delas upp i två delområden, 33,7 % vill ha ett ramavtal som en helhet och 23,8 % vet inte om de anser att det ska vara två olika delområden eller ett ramavtal.

6.2.2 Hur skulle ni helst vilja göra avrop?

Drygt 74 % vill göra avrop från rangordnat ramavtal med en eller flera leverantörer.

6.2.3 Sammanfattning av myndighetsenkät

I huvudsak är myndigheterna nöjda med ramavtalen och det är ramavtalet för Hygien- och städprodukter som har nyttjats mest och av flest myndigheter. Majoriteten av myndigheterna är nöjda med utbudet i dagens ramavtal samt med kvaliteten på produkterna. Majoriteten av myndigheterna vill avropa från ramavtal med rangordning. Flera myndigheter lyfter att det i nuvarande ramavtal har varit krångligt att göra avrop och svårt att utläsa huruvida artiklarna finns i lager eller ej samt svårt att hitta produkter på hemsidan. Av enkäten framgår att det har varit en del leveransproblem och problem med ersättningsprodukter i nuvarande ramavtal.

6.3 Referensgruppsmöte med myndigheter

De myndigheter som i enkäten, via avropa.se eller på annat sätt anmält intresse att medverka i referensgruppen bjöds in till ett möte på Kammarkollegiet.

Kammarkollegiet genomförde ett referensgruppsmöte på plats i Stockholm och ett digitalt. Sex personer från sex myndigheter deltog i det fysiska mötet och åtta personer från sex myndigheter deltog i det digitala mötet.

Syftet med referensgruppsmötena var att, som ett komplement till enkäten, på ett fördjupat plan ge myndigheterna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande

de befintliga ramavtalen och ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal.

6.3.1 Redovisning av referensgruppmöte

Nedan redovisas några av frågorna som diskuterades under referensgruppsmötet.

6.3.2 Utformning av kommande ramavtal

På frågan om kommande ramavtal bör delas upp i två delområden (Hygien-och städprodukter samt Personlig skyddsutrustning) eller upphandlas som en helhet i ett ramavtal så hade myndigheterna delade åsikter. Några myndigheter ansåg att det skulle vara en fördel att dela upp ramavtalet i två olika delområden för att kunna uppfylla alla myndigheters behov och de menade att det behövs specifika krav på leverantören för Personlig skyddsutrustning. Majoriteten av myndigheterna ansåg dock att det skulle vara fördelaktigt att ha allt samlat i ett ramavtal då det blir effektivare att avropa allt tillsammans samt att det skulle innebära färre leveranser vilket är bra ur ett miljöperspektiv. Oavsett om det blir ett eller två delområden så vill myndigheterna att ytdesinfektionsmedel och handsprit ska ligga i ramavtalet för Hygien- och städprodukter.

Myndigheterna föredrar att avropa från ett rangordnat ramavtal, helst med fler än två ramavtalsleverantör på grund av försörjningstrygghetaspekten. En myndighet lyfte att förnyad konkurrensutsättning skulle underlätta i de fall då myndigheterna har behov av att lägga till egna villkor, så som krav på leveranser eller liknande. Myndigheterna var överens om att uträkningsmallen som används i dagens ramavtal för Personlig skyddsutrustning har varit krånglig att använda.

6.3.3 Produktutbud

Några myndigheter tyckte att det är för många artiklar i dagens ramavtal medan flera myndigheter önskade att fler produkter prissätts i varukorgarna och utvärderas i kommande ramavtal. Exempel på artiklar som enligt myndigheterna bör prissättas är fler färger på servetter, bättre utbud av dispensers, tårtpapper, tandpetare, avföringspåsar, latexhandskar, vattenbehållare, vattenfilter, påsbehållare, Nitrilhandskar (upp till storlek xxxl) och dammsugarpåsar. En myndighet nämnde att olika städmaskiner kräver olika tillbehör, så som rondeller med mera och att befintliga ramavtalsleverantörer inte har tillbehör till samtliga maskiner.

Myndigheterna lyfte önskemål om att kunna påverka utformning och färg på dispensrar, eftersom de som är avtalade inte alltid passar myndigheternas grafiska profil. Det ansågs dessutom problematiskt att det inte går att skilja på dispenser och innehåll i dagens ramavtal eftersom vissa myndigheter köper dispensrar på annat håll. Det framkom också att på grund av tillgänglighetskrav är det inte lämpligt att sätta en vit dispenser på en vit vägg. Svarta dispensrar kostar generellt mer än de vita.

En myndighet tog upp att det är viktigt att säkerställa vilka artiklar som behövs i ett beredskapsperspektiv och att MSB har beredskapsrekommendationer för detta.

En annan myndighet saknade pentryprodukter, som exempelvis porslin, glas och bestick som inte är engångsartiklar, detta ska dock köpas via ramavtalet för Kontorsmateriel.

6.3.4 Leverans

Flera myndigheter angav att de har haft problem med leveranser i nuvarande ramavtal. Bland annat så har det förekommit sena leveranser och vissa leveranser har levererats upp till två veckor för sent. Förseningarna verkar många gånger bero på transportören men det är ramavtalsleverantören som enligt ramavtalet ansvarar för transportören.

Flertalet myndigheter lyfte att leverantörerna inte alltid aviserar innan ankomst vilket skapar problem och stress för myndighetens personal, det har hänt att gods har levererats och blivit stående utomhus över helgen. Alla myndigheter har inte godsmottagning och det har hänt att transportören har lämnat pallen utomhus så den har blivit förstörd av regn, ibland har leveranser levererats till fel adress. Myndigheterna nämnde att det varit problem med att reklamerat gods inte hämtas samt att det ofta saknas leveransedel. En myndighet har haft problem med att produkter har varit trasiga vid leverans.

Myndigheterna framförde önskemål att Kammarkollegiet ska se över och förtydliga skrivningarna kring leveransplats, inbärning till anvisad plats och avisering i kommande upphandling. Punkten inbärning ansågs otydlig avseende extraavgift och det behöver förtydligas när det är okej att debitera för inbärning. En myndighet tog upp att leverantören ibland har fakturerat för avisering när de har behövt ringa ett telefonnummer eftersom det saknats ringklocka på myndighetens dörr, aviseringsavgift bör inte utgå för detta. Punkten leveransplats ansågs otydlig avseende vad som menas med aviserad plats, myndigheterna har olika upplägg vad gäller godsmottagning och liknande. Myndigheterna önskade att inbärning, avisering och hämtning av pallar ska ingå i leveranskostnaden.

6.3.5 Krav och utvärderingskriterier

Myndigheterna anser att det är viktigt att avtalad kvalitet uppfylls under hela ramavtalsperioden. Några myndigheter framförde önskemål om digitala lösningar som talar om när pappret i dispensrar börjar ta slut. Möjlighet att sätta leverantörer i karantän var också något som efterfrågades, det ska vara kännbart för leverantören om de inte följer ramavtalet. En myndighet lyfte att bakgavellyft måste finnas på lastbilen som levererar varorna.

Myndigheterna efterfrågade bättre och tydligare information från leverantörerna vid försening av leverans och om varor som har utgått. Leverantörerna ska meddela när en vara har utgått innan beställning genomförs så myndigheterna vet om de kommer att få en ersättningsvara. En myndighet framförde önskemål om att leverantörerna borde få sortimentsjustera månadsvis istället för kvartalsvis, eftersom detta skulle innebära att varor som är slut inte kommer ligga kvar i systemet lika länge.

Myndigheterna framförde att vitesklausulen i dagens ramavtal är komplicerad och önskar att klausulen ses över inför en eventuellt kommande upphandling. Vitesklausulen behöver vara tidsmässigt lönsam att ta sig igenom för att den ska nyttjas. En myndighet lyfte att vitesbeloppen är för små och att det bör ses över när vite ska få tas ut. Om en ersättningsprodukt levereras som inte uppfyller kravet på likvärdighet samt om leveransdatumet skjuts fram flera gånger bör vite kunna utgå.

Fler myndigheter föreslog att Kammarkollegiet bör se över möjligheten att utvärdera leverantörerna utifrån en leveranssäkringsplan, där leverantörerna får beskriva hur de går till väga för att garantera leveranser. Vid utvärdering och kontroll av varukorg är det bra att genomföra stickprov på de mest köpa artiklarna. Flera myndigheter nämnde att det är bra att fortsätta med belastningspris i kommande upphandling.

6.3.6 Övrigt

Ett par myndigheter lyfte att de har haft problem med att leverantören inte vill leverera varor till avtalat pris och att orimliga prisökningar har genomförts på vissa varor.

Det framkom en del synpunkter på att ersättningsprodukter inte alltid har varit likvärdiga ursprungliga produkter. Ett exempel var plastpåsar som inte klarar av samma vikt som den vid upphandlingen offererade produkten. Plastens tjocklek kan vara densamma men ändå inte klara av samma vikt. Myndigheterna önskar mer information i produktbladen avseende ersättningsprodukter.

En myndighet önskade att miljöfarliga kemikalier ska kontrolleras extra noga av Kammarkollegiet.

Före pandemin gjorde en leverantör om hela sitt lagersystem vilket orsakade stora problem som ännu inte är helt lösta, exempelvis kunde en order plötsligt försvinna.

Referensgruppen var överens om att dagens upplägg avseende statistik fungerar bra.

Myndigheterna uttryckte önskan att få ta del av eller bli involverade i uppföljningar av leverantörer, till exempel genom samverkansmöten.

6.4 Sammanfattning av referensgruppsmöte

Framträdande synpunkter var att det är mycket leveransproblem i nuvarande ramavtal och att myndigheterna upplever att återkoppling från leverantören kring problemen är mindre bra.

Myndigheterna var överens om att dessa typer av ramavtal behöver vara lätta och tidseffektiva att avropa från, varför rangordnat ramavtal är att föredra. Om det ska vara ett eller två olika delområden rådde det delade meningar om, för att underlätta för även mindre myndigheter att nyttja ramavtalet skulle troligen ett ramavtal som helhet vara att föredra.

Det fanns önskemål om att fler produkter läggs till i kommande ramavtal. Miljöaspekten är fortsatt viktig i kommande ramavtal.

7 Marknadsundersökning

7.1 Inledning

För att kartlägga marknadens utbud inom det aktuella ramavtalsområdet och samla in och analysera synpunkter på det befintliga ramavtalet har det i förstudien genomförts möte med en nuvarande ramavtalsleverantör samt så har synpunkter inhämtats från en annan nuvarande ramavtalsleverantör. Projektgruppen har också haft möte med en tillverkare avseende varugruppen hygien- och torkpapper som ville dela med sig av sina synpunkter samt deltagit på ett hållbarhetsevent som en annan tillverkare höll i. Dessa två tillverkare står för en betydande del av artiklarna i varugruppen. Möte har också hållits med en branschorganisation.

7.2 Marknaden

Branschen är väldigt importtät och påverkas av det som händer i omvärlden. Höga energipriser, svag krona samt inflation påverkar en hel del liksom stängda hamnar i Asien. Branschen påverkas fortfarande till viss del av containerbrist.

Det finns två till tre stora leverantörer på marknaden och det är vanligt att leverantörer köper upp varandra.

Efterfrågan på produkterna är konstant och leverantörerna måste kunna möta efterfrågan.

7.3 Möte med leverantörer

Projektgruppen har genomfört ett digitalt leverantörmöte med en ramavtalsleverantör, mottagit synpunkter från en annan ramavtalsleverantör samt genomfört digitalt möte med en tillverkare.

7.3.1 Redovisning av leverantörmöten

Nedan redovisas de viktigaste frågorna och delar av svaren.

7.3.2 Branschförändringar och trender

Pandemin ledde till att hygienartiklar hamnade i fokus och kunderna började eftersöka lösningar för att minimera risker för smittohärdar, det handlade inte längre om att bara städa ytor. På grund av att människor började hamstra toapapper uppstod det en tillfällig brist.

Det ligger fortsatt fokus på hållbarhet i branschen och det har bland annat börjat pratas om LCA-analyser på produktnivå för koldioxidavtrycket. Vidare talas det om plastkvalitet och vad plasten består av mer än tidigare.

Digitaliseringen lyfts som fortsatt aktuell inom branschen.

Det har blivit mer fokus på krisberedskap och en leverantör nämnde att de sett i en annan upphandling av hygien- och städprodukter att det ställdes krav på att ett 40-tal produkter inte får tas ut ur sortimentet i händelse av krig. Kravet var inte kopplat till vite då krig anses vara större än leveransproblem, istället så skulle leverantören återkomma med en plan och lösningar med alternativa underleverantörer etc för att säkerställa tillgängligheten av produkterna.

Det är svårt att upphandla hygien- och städprodukter och produkterna har hamnat i blickfånget i och med pandemin. Överprövningarna inom området har ökat på grund av att kraven har ökat och blivit mer detaljerade. Kammarkollegiet behöver ta hänsyn till komplexiteten när tiden för att svara på upphandlingar bestäms, en anbudstid på minst 40 dagar för upphandlingar av denna omfattning är önskvärt. En leverantör framförde önskemål om att Kammarkollegiet inte bör ta in produktblad eftersom ett produktblad endast är en ögonblicksbild och tar inte höjd för om produkten utvecklas. I det fall Kammarkollegiet ändå önskar produktblad bör annonseringstiden öka med ytterligare en vecka.

Leverantörerna angav att kriget i Ukraina har lett till skenande energipriser och brist på många typer av råvaror. Det råder fortsatt stor instabilitet med hög inflation och en orolighet kring hur lågkonjunkturen ska påverka.

7.3.3 Omfattning på ramavtalet

Leverantörerna anser att varugrupperna i den föregående upphandlingen täcker in ett bra utbud, dock anses 1500 artiklar i den övriga varukorgen vara för lite och helst bör ingen begränsning göras. Vill Kammarkollegiet begränsa varukorgen är det bättre om anbudsgivarna själva får minska ner antal artiklar vid avtalsstart. Sett till pappersprodukter är det viktigt att hålla bredden på varukorgen eftersom det är många som avropar från Kammarkollegiets ramavtal och produkterna behöver passa alla.

Kammarkollegiet bör kunna visa referensprodukter så det blir tydligare vad som efterfrågas i varukorgen. Möjlighet att plocka bort artiklar som inte har beställts under det första avtalsåret för att ersätta dessa med andra efterfrågade artiklar önskas.

I en eventuellt kommande ramavtalsupphandling bör det förtydligas att varugruppen servering inte omfattar all form av servering om fokus ligger på serveringsprodukter av engångskaraktär där glas och porslin inte ingår.

Det är bra om Kammarkollegiet genomför en extern remiss av varukorgen innan annonsering.

Skåpservice är inte vanligt för detta ramavtalsområde men kan tillhandahållas av leverantörerna.

7.3.4 Utvärderingskriterier

I den senaste upphandlingen som Kammarkollegiet genomförde användes en klassisk modell med en dold och en öppen varukorg som fungerar bra tillsammans med belastningspriser. Eftersom det sker slarvmissar i varukorgsupphandlingar så bör felmarginalen avseende varukorgsuppfyllnad vara en procentsats på totalen istället för antal varor per varugrupp. Ibland kan en produkt uppfylla kraven i flera positioner vilket inte är något negativt enligt leverantörerna.

En leverantör framförde att det skulle vara spännande att se en upphandling där LCA ekvivalenter viktas som mervärde gentemot pris, för att få en produkt med lägre klimatavtryck. Det anses bättre att utgå från funktion i kravspecifikationen istället för att vara precis i kravställandet utifrån de produkter som finns på marknaden. En leverantör rekommenderade Kammarkollegiet att ta in produktbeskrivningar och prover för godkännande. Pris som tilldelningsgrund förespråkas av majoriteten av leverantörerna.

Det är viktigt att Kammarkollegiet delar inköpsstatistiken till alla anbudsgivare så att inte nuvarande ramavtalsleverantör får fördel i den dolda varukorgen.

7.3.5 Anbudsområden och avropsmodell

Leverantörerna var överens om att ett anbudsområde för samtliga varugrupper inklusive personlig skyddsutrustning är att föredra eftersom ett bredare ramavtal effektiviserar både beställningar och leveranser då man kan beställa allt från en och samma leverantör. Leverantörerna föredrar ett rangordnat ramavtal med två till tre ramavtalsleverantörer för att öka leveranstryggheten.

Avseende e-handel framfördes att det är tidskrävande för leverantörerna att hantera myndigheternas olika önskemål om struktur, exempelvis punch-out och Peppol.

7.3.6 Avtalsvillkor

Leverantörerna tycker inte att viten är den bästa metoden för att försäkra avtalsefterlevnad, speciellt inte när det avser händelser som leverantörerna inte själva kan påverka så som till exempel produktionsstopp. En annan upphandling lyftes som ett positivt exempel som Kammarkollegiet kan hämta inspiration från. I den upphandling framgår bland annat att om rangordnad etta inte kan leverera så går avropet till rangordnad tvåa, på så vis straffas inte leverantören dubbelt med både utebliven försäljning och vite.

För att undvika eventuella problem med pallar som går sönder så föreslog en leverantör att Kammarkollegiet kan ställa krav på exempelvis euro-pallar eller likvärdigt och nämnde att pallar som är tillverkade av returfiber klarar inte lika mycket vikt som en europapall.

Leverantörerna angav att det går att se lagersaldot på varor på deras hemsidor. Ena leverantören nämnde att varor som är slut fortfarande kommer vara beställningsbara men att kunden kommer att få besked om beräknad leveransdag på orderbekräftelsen. Den andra leverantören nämnde att lagersaldo ska gå att se i e-handelssystem inom några år.

Avseende prisjusteringsindex så kan det vara svårt att veta vilket index som passar bäst då ramavtalet innefattar många olika produktkategorier men prisjustering bör ske utifrån råvarupriser, bränslepriser och transportkostnader. Det räcker med ett prisjusteringsindex. Leverantörerna var överens om att prisjustering bör ske två gånger per år. Det bör finnas en möjlighet att justera priser innan avtalsstart om det går lång tid emellan inlämnandet av anbudet och avtalsstart.

Vad gäller leveranstid så fungerar tre dagar i de flesta fall. Det kan ta längre tid långt norrut samt till Gotland och försenade inleveranser från underleverantörer kan påverka. En leverantör ansåg att beställningar över 500 kr bör vara fraktfritt medan en annan leverantör förespråkade fraktfria leveranser över 1000 kr. Det framfördes att nuvarande småorderavgift på 100 kr är för låg och ökade krav på att avropsberättigade myndigheter planerar och samlar sina inköp bättre önskas.

Hantering av ändring av sortiment bör ske i samförstånd och god anda. Under pandemier och krig sker händelser som är svåra att förutse vilket innebär att det är viktigt att kunna ha en dialog mellan leverantör och beställare. Det är bra att tillsammans arbeta fram en rutin för uppdatering av sortiment. Avseende frågan om hur ofta sortimentjustering bör ske hade leverantörerna delade åsikter.

En leverantör lyfte att DDP Incoterms inte bör användas i kommande ramavtal, då villkoret inte är anpassat för inrikestransporter. Istället rekommenderas Kammarkollegiet att använda DPU (leverans till angiven plats, lossat) vid en kommande upphandling. Vad som menas med anvisad plats bör förtydligas i kommande ramavtal, inom transportbranschen tolkar man nästan alltid angiven plats som gatuplan på angiven adress.

7.3.7 Försörjningstrygghet

Pandemin var inte enbart negativ för städ- och hygienprodukter som bransch. Pandemin satte produktgruppen på kartan och visade på hur samhällskritiska dessa produkter är och det finns en förväntan på produkternas tillgänglighet, både ur renlighets- och hygienperspektiv.

När kriget i Ukraina bröt ut ökade energipriserna vilket påverkar så gott som alla dessa produkter, inte minst mjukpapper som är en kostnadsbetungande del av portföljen. Branschen har fortfarande inte återhämtat sig och troligen kommer dessa produkter ligga på en betydligt högre prisnivå än historiskt i flera år på grund av hur Europas samlade energiförsörjning ser ut idag. Flera upphandlade myndigheter har varit oroliga för att genomföra en upphandling just på grund av detta.

En leverantör rekommenderade att Kammarkollegiet vid en eventuellt kommande upphandling ställer krav på en leveranssäkringsplan. Kravet uppmuntrar till dialog mellan parter, samtidigt som det också skapar leveranstrygghet. En annan leverantör nämnde att krav på ett större lager som är delfinansierat med åtagande att uttag sker av kund skulle kunna stärka försörjningstryggheten i kommande ramavtal.

7.3.8 Tillgänglighet

Leverantörerna är grossister och påverkar därför inte tillgänglighetsanpassningar avseende specifika produkter. Däremot har de kontakt med producenterna och kan komma med förslag till respektive produktavdelning. Många gånger får de gehör för synpunkter och önskemål trots att de inte har det avgörande beslutet.

Gällande Upphandlingsmyndighetens krav så finns det ofta flera olika nivåer (bas / avancerad / spjutspets) avseende tillgänglighet. Leverantörerna klarar ofta dessa nivåer, framförallt på kemiskt tekniska och kosmetiska produkter, dock räcker ofta basnivån för enklare arbetsplatsanvändning.

Krav på att tvåldispensrar ska ha punktskrift är relativt verkningslöst eftersom de flesta tillverkare redan har detta. Norden ligger i framkant vad gäller tillgänglighet.

7.3.9 Hållbarhet

Leverantörerna som projektgruppen har haft kontakt med är certifierade enligt ISO 14001 och har en policy som innefattar ett åtagande att verka för att arbetsrättsliga villkor enligt ILO:s kärnkonventioner respekteras i leveranskedjan för de produkter de säljer. Den nya IPI-förordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1031) kommer ställa krav på att man vet vart produkten har sitt ursprung.

Leverantörerna är vana att det ställs krav på miljömärkning och generellt så är stora delar av leverantörernas sortiment redan är miljömärkt av tredje part (i resten av Europa ser det dock annorlunda ut). Vill Kammarkollegiet ställa krav på material i en produkt så behöver det vara tydligt vad som avses, exempelvis om något ska innehålla nyfiber så behöver det framgå om det är godkänt att produkten bara till 50 % består av nyfiber eller om det ska vara 100 %. Fler företag har börjat följa upp koldioxidekvivalenter via sina leverantörer både vad gäller produkter och transporter.

Leverantörerna arbetar för att säkerställa att deras underleverantörer arbetar aktivt med hållbarhet, exempelvis genom uppförandekod och besök hos underleverantörerna.

Produkter som munskydd importeras från i princip hela världen och samma sak gäller skyddsoveraller, medan engångshandskar (framförallt av nitril) främst kommer från Malaysia och Kina i Sydostasien. Det finns även en fabrik i Portugal.

Leverantörerna var överens om att det går att kravställa att vissa specificerade produkter ska komma från tillverkare som uppfyller kraven enligt ett hållbarhetsintyg som tillverkaren signerar. En leverantör nämnde dock att det kan bli svårt att kräva att

tillverkaren ska ha en policy som är officiell. Anledningen till detta är att tillverkare på marknaden inte vill agera inom offentlig upphandling som en direkt part, utan genom grossister. Ett sådant krav hade troligtvis fått en del leverantörer att avstå från att lämna anbud vilket hade minskat tillgången på artiklar och därigenom ökat prisnivån enligt leverantören.

7.3.10 Sammanfattning av leverantörsmöten

Sammanfattningsvis så vill leverantörerna att Kammarkollegiet tar hänsyn till hur världsläget ser ut i kommande ramavtal. Prisjustering bör ske två gånger per år och ett index som tar höjd för råvarupriser, bränslepriser och transportkostnader önskas.

Leverantörerna var överens om att ett anbudsområde för samtliga varugrupper inklusive personlig skyddsutrustning är att föredra. Leverantörerna förespråkar rangordning som avropsform med två till tre ramavtalsleverantörer.

Leverantörerna har olika syn på om de är personuppgiftsbiträde eller personuppgiftsansvariga.

Hållbarhet är fortsatt viktigt och något som leverantörerna arbetar kontinuerligt med.

7.4 Möte med branschorganisation

7.4.1 Om branschorganisationen

Branschföreningen Professionell Hygien & Rengöring (BPHR) är en branschorganisation för företag som importerar, tillverkar och marknadsför kemisk-tekniska produkter, redskap och maskiner för professionell hygien, rengöring och underhåll. Företagens kunder finns inom såväl privat som offentlig sektor. Föreningen har ca 20 medlemsföretag. BPHR arbetar bland annat med att bevaka och tolka lagar och förordningar i Sverige och EU - särskilt inom kemikalieområdet, bevaka miljömärkningsfrågor och andra miljöfrågor samt att utforma branschgemensamma policys, rekommendationer etc.

7.4.2 Mötets viktigaste frågor

Det har varit turbulent inom branschen de senaste åren på grund av pandemin och nu även kriget i Ukraina. Dessa faktorer har lett till brist på råvaror och leveransproblem, vissa problem och risker kvarstår.

Det finns risk för höga anbudspriser om man inte tillåter prisjusteringar oftare än en gång per år. BPHR rekommenderar att Kammarkollegiet vid en eventuellt kommande upphandling bör tillåta prisjusteringar en gång per kvartal för att undvika att leverantörerna tar höjd i sina priser. De lyfter att PPI (Prisindex i producent- och importled) bör läggas till som lämpligt index. KPI (Konsumentprisindex) är ett ”trögare”

index som inte ändras lika snabbt och att PPI bättre visar förändringar för råvaror som används till branschens produkter.

Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier är en bra grund när man genomför upphandlingar inom området, kriterierna är kända i branschen.

Den gröna given (The Green Deal) som är ett initiativ av Europeiska kommissionen kommer troligen att påverka branschen inom några år. Den gröna given syftar bland annat till att göra EU klimatneutralt till år 2050.²

² https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sv

8 Relevant lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd

8.1 Miljözon klass 3

Stockholm stad har fått i uppdrag att stegvis införa miljözon klass 3 i Gamla stan och ett område i Stockholm City, med start 2024 och fullt utförd 2026.

De fordon som får färdas i miljözon klass 3 är:

- Lätta och tunga elfordon
- Lätta och tunga bränslecellsfordon
- Lätta och tunga gasfordon som uppfyller utsläppskraven för Euro 6
- Tungta laddhybrider som uppfyller utsläppskraven för Euro 6.

Kommuner kan själva besluta om att införa miljözon klass 1, 2 eller 3 i respektive kommun. ³

8.2 Reach-förordningen

Reach-förordningen innehåller regler om registrering, utvärdering, tillstånd och begränsningar av kemiska ämnen. Reach innehåller också krav på användare av kemikalier och regler om information som kunderna måste få. För att få släppa ut kemiska produkter och varor på marknaden måste dessa regler följas.

Alla företag som tillverkar, importerar, distribuerar eller använder ett ämne, en blandning eller en vara berörs av reglerna i Reach. Till exempel kan ett företag räknas som både tillverkare och som användare av kemiska ämnen. ⁴

8.3 CLP-förordningen

CLP-förordningen innehåller regler för att klassificera, märka och förpacka kemiska produkter som till exempel rengöringsmedel. Förordningen innehåller också regler om att

³ [Miljözon klass 3 - Stockholms stad \(trafik.stockholm\)](#)

⁴ [Reach-förordningen - Kemikalieinspektionen](#)

anmäla uppgifter för farliga ämnen och blandningar. Den som släpper ut kemiska produkter på marknaden måste se till att kraven i CLP-förordningen uppfylls.⁵

8.4 Förordningen för tvätt och- rengöringsmedel (EG) nr 648/2004

Förordningen gäller för alla kemiska produkter som används till att rengöra fasta ytor, kläder, textilier och husgeråd. Förordningen ställer krav på att alla tensider i medlen ska vara biologiskt lättnedbrytbara. Förordningen gäller parallellt med övriga regelverk så som exempelvis Reach- förordningen och CLP-förordningen.⁶

8.5 Förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar

Förordningen innehåller bestämmelser om utformning av förpackningar och om ett system för utökat producentansvar för avfallshantering av förpackningar. Förordningen syftar till att minska mängden förpackningar och förpackningsavfall.⁷

8.6 Säkerhetsdatablad

Företag som släpper ut kemiska produkter på marknaden ska lämna säkerhetsdatablad till den som använder yrkesmässigt och till dem som säljer produkterna vidare.⁸

8.7 Moms

Inga särskilda momsregler inom området har framkommit.

⁵ [CLP-förordningen – klassificering, märkning och förpackning av kemiska produkter - Kemikalieinspektionen](#)

⁶ [Kort om reglerna för tvätt- och rengöringsmedel - Kemikalieinspektionen](#)

⁷ [Producentansvar för förpackningar \(naturvardsverket.se\)](#)

⁸ [Säkerhetsdatablad - Kemikalieinspektionen](#)

9 Hållbarhet och tillgänglighet

9.1 Inledning

Med hållbar offentlig upphandling menas att offentlig sektor tillgodoser sitt behov av varor och tjänster på ett sätt som säkerställer den goda affären sett till hela livscykeln. Hänsyn ska inte bara tas till de fördelar som uppstår för organisationen utan även till samhället i sin helhet, samtidigt som anskaffningen görs på ett sätt som minimerar skador på miljön.

Kammarkollegiets målsättning är att inom ramen för verksamhetens uppdrag, offentlig sektors behov och lagstiftningens möjligheter, på ett ansvarfullt sätt beakta miljö och sociala hänsyn vid upphandling och förvaltning av de statliga ramavtalen. De statliga ramavtalen ska bidra till att offentlig sektor kan möta de mål som satts i den nationella upphandlingsstrategin, Agenda 2030 och de nationella miljömålen.

Förutsättningarna för hållbarhetskrav varierar dock mellan de olika ramavtalsområdena och branscherna. I förstudiearbetet utreds därför vilket behov av hänsyn till de olika hållbarhetsdimensionerna som behöver tas för att möta olika strategiska mål men även de risker som finns inom det specifika ramavtalsområdet.

Av 4 kap. 3 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) framgår att en upphandlande myndighet bör beakta miljöhänsyn, sociala och arbetsrättsliga hänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiverar detta. Hållbarhetshänsyn kan tas i alla delar av en upphandling, dvs. som kvalificeringskrav (t.ex. krav på miljöledningssystem), som tekniska krav (t.ex. krav på viss märkning eller certifiering), eller som kontraktsvillkor (t.ex. arbetsrättsliga villkor).

Av 17 kap. 2 § LOU framgår vilka skyldigheter en upphandlande myndighet har att kräva att leverantören fullgör kontraktet enligt angivna villkor om lön, semester och arbetstid som arbetstagarna som ska utföra arbetet enligt kontraktet minst ska tillförsäkras.

Av 17 kap. 4 § LOU framgår vilka skyldigheter en upphandlande myndighet har att kräva att leverantören fullgör kontraktet i enlighet med ILO:s kärnkonventioner. Detta gäller i de fall svensk arbetsrätt inte är tillämplig.

Av 9 kap. 2 § LOU framgår att när det som anskaffas ska användas av fysiska personer ska de tekniska specifikationerna bestämmas med beaktande av samtliga användares behov, vilket innebär att en upphandlande myndighet i vissa fall är skyldig att beakta tillgänglighet i upphandlingen.

Nedan redovisas vilka analyser gällande hållbarhetshänsyn (miljö, och sociala krav samt tillgänglighet) som genomförts för det aktuella ramavtalsområdet.

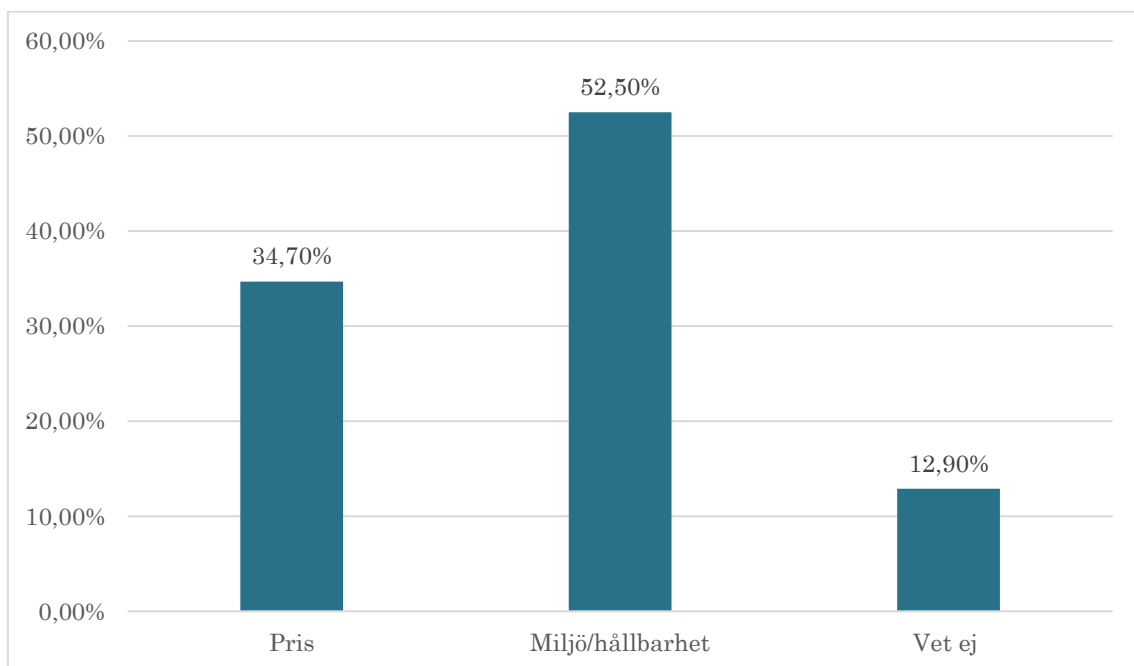
9.2 Miljökrav

Generellt bör ramavtalsleverantörerna inom detta, liksom i övriga, ramavtalsområden kontinuerligt arbeta med att förbättra och ta hänsyn till miljöaspekter för att förebygga och undvika negativ miljöpåverkan. Det handlar om åtgärder för att minska konsumtion och onödigt användning av negativt miljöpåverkande resurser som elektricitet, resor, papper och liknande.

9.2.1 Myndigheterna

Myndighetsenkät

I myndighetsenkäten ställdes frågan om pris eller miljö/hållbarhet är viktigast när myndigheterna gör beställningar av Hygien- och städprodukter/Personlig skyddsutrustning. Drygt 52% av myndigheterna anser att miljö/hållbarhet är viktigare än pris vid avrop.

Projektgruppen ställde en fråga om vilka hållbarhetskrav myndigheterna vill att Kammarkollegiet ställer vid upphandling av Hygien- och städprodukter/Personlig skyddsutrustning. Några av svaren myndigheterna angav var krav på fler refill-produkter som fokuserar på plastfria lösningar med tabletter som man lägger i flaskan, ISO 14001, Svanen-märkning, CSR-krav och återvinningsbara förpackningar.

Referensgruppsmöte

Under referensgruppsmötet lyfts att det är fortsatt viktigt att ställa krav på miljö och social hållbarhet och det är viktigt att uppdatera kraven kring utfasning av PFAS och

andra kemikalier. En myndighet lyfte att vissa områden i Stockholm kommer att bli miljözon varför leverantörerna behöver kunna leverera fossilfri leverans i vissa områden. En myndighet lyfte att Upphandlingsmyndigheten kommer att uppdatera sin kriterielista i november med bäring på hygien och städ.

9.2.2 Leverantörerna

Under leverantörsmötena framkom det att hållbarhet är fortsatt aktuellt i branschen och att miljömärkningen blir mer genomarbetad samtidigt som det kommer fler och fler miljömärkningar. Microplaster släpps ut från bland annat moppar och vissa leverantörer tittar på och arbetar med detta medan andra inte gör det. Returfiber har blivit en bristvara då folk inte längre läser papperstidningar i samma utsträckning som tidigare. Returfiber måste tvättas och ibland går det endast att använda 50 % tillsammans med nyfiber på grund av att fibern blir smutsig.

Vad gäller krav på krav på astma- och allergiförbundets märkning så finns det primärt på tvätt- och sköljprodukter samt blöjor eftersom det är hudnära produkter. En leverantör menade att Svanen och Ecolabel många gånger fungerar lika bra som astma- och allergiförbundets märkning då de tar höjd för vissa av dessa krav.

Det är bra att godkänna både FSC och PEFC märkning på artiklar samt både Svanen och EU-blomman. Svanen kommer med nya kriterier för mjukpapper som kommer att gälla från och med år 2024.

Svarta dispenserar kan tillverkas av återvunnen plast men det fungerar inte lika bra med vita eftersom de blir smutsiga. Returplast för pallar är inte alltid optimalt.

9.2.3 Goodpoints rapport

I Goodpoints miljöriskanalys som genomfördes på Kammarkollegiets uppdrag 2019 så identifieras två nationella miljö kvalitetsmål kopplade till Hygien- och städprodukter. Det ena nationella miljö kvalitetsmålet är "Giftfri miljö" som bidrar till Agenda 2023:s målområde "Hälsa och välbefinnande" samt "Säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitets-förvaltning för alla". Det andra nationella miljö kvalitetsmålet som identifieras är "Levande skogar" som bidrar till Agenda 2023:s målområde "Ekosystem och biologisk mångfald".

9.2.4 Upphandlingsmyndigheten

Upphandlingsmyndigheten har tagit fram hållbarhetskriterier för kategorierna "Medicintekniska förbrukningsartiklar", "Kemisk-tekniska produkter för professionell hygien, rengöring och underhåll" samt "Pappersprodukter".⁹ Upphandlingsmyndigheten ger dessutom förslag på miljömärkningar i deras riskanalyser avseende kemiska produkter

⁹ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/kriterier/>

samt kosmetiska produkter.¹⁰ Märkningarna som nämns är Bra Miljöval, Svanen och EU Ecolabel. Upphandlingsmyndigheten anger att förslagen inte ska betraktas som en uttömmande lista och de har inte gjort någon värdering av dessa märkningar.

9.2.5 Miljömärkningar

Svanen och EU Ecolabel/ EU-blomman

Svanen är Nordens officiella miljömärkning och i Sverige är det de statligt ägda bolaget Miljömärkning Sverige som ansvarar för Svanen. Miljömärkning Sverige arbetar på uppdrag av regeringen och utan bransch- eller vinstintresse. Man är också ansvariga för EU-Ecolabel, som är EU:s gemensamma miljömärkning. Svanen och EU-Ecolabel är typ 1 miljömärken (ISO 14024). Typ 1 innebär att produkterna klarar miljökrav som fastställs av en oberoende tredje part, att kraven skärps kontinuerligt och att de tas fram ur ett livscykelperspektiv.¹¹

Bra Miljöval

Bra Miljöval är Naturskyddsföreningens egen miljömärkning och är den enda märkningen i Sverige som bedrivs av en miljöorganisation. Bra Miljöval är en tredjepartsmärkning och de krav som ställs på produkterna ska vara strikta och transparenta.¹²

Forest Stewardship Council (FSC)

FSC står för Forest Stewardship Council och är en oberoende, internationell medlemsorganisation som verkar för ett miljöanpassat, socialt ansvarstagande och ekonomiskt livskraftigt bruk av världens skogar, genom sitt certifieringssystem FSC.

FSC-certifierade skogsägare följer nationella och lokala lagar som rör miljöhänsyn, skogsbruk och ekonomi och bindande internationella överenskommelser. Certifierade företag följer FSC:s regler (standarder) för skogsbruk och spårbarhet. De som följer reglerna får märka sina produkter med FSC:s varumärke. FSC-märket gör att konsumenter och företag kan välja varor av trä som kommer från ett ansvarsfullt skogsbruk, det vill säga ett skogsbruk som tar hänsyn till människor och miljö.¹³

Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes (PEFC)

PEFC (The Programme for the Endorsement of Forest Certification) är en internationell icke-vinstdrivande organisation som arbetar för att främja ett långsiktigt hållbart skogsbruk. PEFC bygger på nationella skogsstandarder som alla uppfyller gemensamma internationella krav och oberoende tredjepartscertifiering. PEFC-märkningen på en

¹⁰ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/riskanalyser/>

¹¹ <https://www.svanen.se/svanens-arbete/hur-funkar-det/>

¹² <https://www.bramiljoval.se/artiklar/om-bra-miljoval/>

¹³ <https://se.fsc.org/se-sv/det-har-ar-fsc-vanliga-fragor-och-svar>

träprodukt visar att den är tillverkad av råvara som kommer från skog som brukas enligt definierade krav för hänsyn till natur- och kulturmiljöer, sociala värden och skogsskötsel.

Totalt sett är runt 10 % av världens skogsmark certifierad idag. Majoriteten av denna är certifierad enligt PEFC. Det gör PEFC till världens största organisation för certifiering av hållbart skogsbruk.¹⁴

Better Cotton Initiative

Industri- och organisationssamarbete som utbildar bomullsodlare i mer hållbara odlingsmetoder, bland annat gällande vattenanvändning och kemikalier, liksom förbättrade arbetsvillkor. Märkningen på produkter innebär endast att företaget är medlem i BCI och köper bomull från licensierade BCI-odlare men innebär inte att bomullen i det aktuella plagget kommer från hållbar odling.¹⁵

GOTS - The Global Organic Textile Standard

Internationell märkning för kläder och textil av naturfiber. Märkningen omfattar miljömässiga, och även vissa sociala krav, för hela produktionskedjan. Fibern måste till minst 70 % vara ekologiskt odlad, GMO är inte tillåtet och ILO:s åtta kärnkonventioner om mänskliga rättigheter ingår som kriterier.¹⁶

FLEGT- Forest Law Enforcement

EU:s handlingsplan för att främja legalt avverkat virke.¹⁷

EUTR- EU Timber Regulation

EU:s långtgående Timmerförordning, från mars 2013, ålägger träimportörer att genomlysa leverantörers produktionskedjor och vidta förebyggande åtgärder vid risk för illegal avverkning.¹⁸

Föregående upphandlingar

I den föregående upphandling av Hygien- och städprodukter ställdes bland annat krav på att flertalet artiklar skulle vara märkta enligt Svanen, EU-blomman eller likvärdig miljömärkning. Det kravställdes också att samtliga mjukpapper skulle vara kravmärkt enligt FSC. Ytterligare miljökrav som ställdes i den föregående upphandlingen var att inga offererade produkter fick innehålla ämnen som finns upptagna på gällande kandidatförteckning (artikel 59 i Förordning (EG) nr 1907/2006 om Registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach)) i halter över 0,1 viktprocent (1000 mg/kg) per ämne. Med 0,1 viktprocent avsågs varje individuell del av en

¹⁴<https://www.pefc.se/det-har-ar-pefc/vi-verkar-for-ett-hallbart-skogsbruk>

¹⁵ <https://bettercotton.org/who-we-are/organisation/>

¹⁶ <https://global-standard.org/about-us/organisation>

¹⁷ <https://www.skogsstyrelsen.se/lag-och-tillsyn/flegt-licenser/>

¹⁸ <https://www.skogsstyrelsen.se/lag-och-tillsyn/timmerforordningen/>

vara. Det krävdes också att alla offererade produkter skulle uppfylla kraven i EU:s engångsplastdirektiv (EU) 2019/904. EU:s engångsplastdirektiv är nu infört i Sverige med hjälp av en rad nya förordningar som träder i kraft successivt fram till 2030.

I den föregående upphandlingen av Personlig skyddsutrustning ställdes bland annat krav på att inga offererade produkter fick innehålla ämnen som finns upptagna på gällande kandidatförteckning (artikel 59 i Förordning (EG) nr 1907/2006 om Registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach)) i halter över 0,1 viktprocent (1000 mg/kg) per ämne. Med 0,1 viktprocent avsågs varje individuell del av en vara. Ett annat krav som avsåg samtliga varor var att engångstextilier och skyddsprodukter i det offererade sortimentet inte fick innehålla kemiska flamskyddsmedel.

9.3 Sociala krav

Med sociala krav avses villkor om lön, semester och arbetstid vilka de arbetstagare som utför uppdraget minst ska tillförsäkras. Beslut om och i så fall vilka sociala krav ska ställas i en upphandling ska förgås av en så kallad behövlighetsbedömning. I denna görs analys av risken för oskäliga arbetsvillkor i den aktuella upphandlingen, samt i förlängningen risken för att konkurrensen snedvrids. Villkoren ska ha en anknytning till det som upphandlas, och vara proportionerliga. Kraven gäller även underleverantörer som direkt medverkar till att fullgöra kontraktet.

9.3.1 Behövlighetsbedömning för arbete som utförs i Sverige

I förstudien har en helhetsbedömning gjorts av risken för oskäliga arbetsvillkor i kommande upphandling. Upphandlingsmyndigheten har inte genomfört riskbedömning för den aktuella yrkesgruppen. De två ramavtalsleverantörerna som Kammarkollegiet har fört en dialog med under förstudien har bekräftat att de har kollektivavtal. Flertalet av de potentiella leverantörer som finns på marknaden inom branschen för hygien- och städprodukter har kollektivavtal.

Kammarkollegiet anser inte att branschen som sådan medför risk för oskäliga arbetsvillkor eller att det föreligger andra omständigheter som medför att det är behövt att ställa arbetsrättsliga villkor i Sverige. Det kan tilläggas att alla krav måste ha koppling till kontraktsföremålet, dvs. det ska finnas en anknytning mellan villkoren och det som anskaffas. Eftersom upphandlingen avser varor, försvagas kopplingen mellan den enskilda arbetstagarens villkor och upphandlingsföremålet. Föremålet är varor, arbetstagarna (i Sverige) hanterar försäljning även åt andra kunder, dvs. växlar mellan att utföra arbete som avser ramavtalet och övrig verksamhet.

Vad gäller transporttjänster som anlitas i ramavtalet, är Kammarkollegiets bedömning att det är att anse som mindre delar av kontraktet (jfr Upphandlingsmyndighetens resonemang i den frågan) samt att transportererna inte utgör upphandlingsföremålet.

9.3.2 Behövlighetsbedömning när svensk rätt inte är tillämplig

Leverantörer av hygien- och städprodukter är grossister vilket innebär att varor köps in från en stor mängd olika leverantörer. Tillverkning av städ- och hygienprodukter sker både i Europa och Asien. I Swedwatchs riskanalys (*Risikanalyser av utvalda produkt- och tjänstekategorier under Kammarkollegiets ramavtal*) av Kammarkollegiets ramavtal från 2019, har området Hygien- och städprodukter klassificerats som ett område med hög risk för brott mot mänskliga rättigheter och rättigheter i arbetslivet samt medelhög risk för korruption. Anledningen till det är, enligt Swedwatch att många underleverantörer och långa och komplexa leverantörsled minskar spårbarheten och ökar riskerna för sociala problem i tillverkningsleden. Det anges också att tillverkning och produktion av råvaror i Asien innebär risker för låga löner, extrem övertid, brister i arbetsmiljö och säkerhet och obefintliga eller inskränkta fackliga rättigheter.

Upphandlingsmyndigheten har genomfört riskanalyser för områdena ”kemiska produkter”, ”kosmetiska produkter” och ”medicintekniska förbrukningsartiklar” och där funnit risker i leveranskedjorna.

4. 17 kap. 4 § LOU reglerar skyldigheten för upphandlande myndighet att kräva att leverantören fullgör kontraktet i enlighet med ILO:s kärnkonventioner, om arbetet utförs under sådana förhållanden att svensk arbetsrätt inte är tillämplig. Även i dessa fall ska en behövlighetsbedömning göras. Vad gäller dessa villkor krävs inte alltför starka indikationer på att det föreligger ett behov. Eftersom det är sannolikt att varor produceras så att svensk rätt inte är tillämplig, och det finns risk för att arbetsrättigheter inte respekteras, beslutar Kammarkollegiet att som särskilda kontraktsvillkor ange villkor i enlighet med ILO:s kärnkonventioner.

9.4 Tillgänglighetskrav

Kammarkollegiet eftersträvar att de varor och tjänster som avropas från de statliga ramavtalen ska vara tillgängliga och användbara för alla, oavsett funktionsförmåga. En bättre funktion och utformning av tjänster i samhället gynnar alla, inte bara personer med funktionsvariationer.

Myndighetsenkät

I myndighetsenkäten ställdes frågan om myndigheterna har förslag på krav, villkor eller kriterier i upphandlingen som kan öka varornas tillgänglighet. Några förslag var färgmarkerade kapsyler på rengöringsmedel eller genomskinliga flaskor med färgat innehåll samt att kolla på de guider som finns för hur personer med exempelvis autism tolkar texter och bilder.

Referensgruppen

Referensgruppen lyfter att tillgänglighetskrav bör ställas på webbshoparna och att all relevant information ska vara tydlig och enkel samt finnas på en och samma sida så myndigheterna inte behöver klicka sig vidare på länkar.

10 Säkerhet

10.1 Informationssäkerhet

Informationssäkerhet handlar framför allt om att hindra information från att läcka ut, förvanskas och förstöras. Det handlar också om att rätt information ska finnas tillgänglig för rätt personer, och i rätt tid. Information ska inte kunna hamna i orätta händer och missbrukas. De registrerade ska veta vem som använder deras personuppgifter och varför.

Behovet av en förbättrad hantering av information ur ett säkerhetsperspektiv inom offentlig förvaltning är väldokumenterad.

En upphandling inom Hygien- och städprodukter ska ge goda förutsättningar för avropsberättigade organisationer att ställa relevanta informationssäkerhetskrav och hantera sin information på ett säkerhetsmässigt lämpligt sätt.

10.1.1 Säkerhetsskydd och Säkerhetsskyddsavtal

Verksamhet som omfattas av säkerhetsskyddslagen (2018:585) ska ha det säkerhetsskydd som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter. Ansvar för säkerhetsskyddet ligger hos den som är verksamhetsansvarig. När det i utförandet av en tjänst förekommer uppgifter som med hänsyn till Sveriges säkerhet omfattas av sekretess (hemliga uppgifter) har staten, kommunerna och regionerna ansvaret för att det finns ett fullgott säkerhetsskydd hos leverantören.

För att tillgodose kravet på säkerhetsskydd när sådan verksamhet utförs på uppdrag av en myndighet, ska den uppdragsgivande myndigheten träffa ett skriftligt avtal – säkerhetsskyddsavtal – med ramavtalsleverantören om det säkerhetsskydd som behövs i det enskilda fallet. Vid de ramavtal där behov av säkerhetsavtal föreligger bör en sådan möjlighet anges i ramavtalet.

I förstudien har det framkommit att det finns intresse hos myndigheterna att ställa säkerhetskrav på leverantörerna eftersom leverantörerna vid utförande av tjänsten kan komma att få tillträde till myndigheternas lokaler. Sådana krav kommer därför högst troligt att ställas, det exakta innehållet i dessa kommer att utformas i kommande upphandling.

10.1.2 Dataskydd

Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation) gäller i hela EU och har till syfte att skapa en enhetlig och likvärdig nivå för skyddet av personuppgifter så att det fria flödet av uppgifter inom EU inte hindras.

Vad gäller GDPR så ser en av nuvarande ramavtalsleverantörer sig som personuppgiftsansvarig och den andra ramavtalsleverantören ser sig som personuppgiftsbiträde.

Utifrån vad som framkommit under förstudien är utgångspunkten att ramavtalsleverantörer i ett eventuellt kommande ramavtal inte enbart kommer att behandla personuppgifter såsom personuppgiftsansvariga. Detta innebär att ett personuppgiftsbiträdesavtal kan komma att behöva tecknas vid anskaffning från ramavtal inom området. I ramavtalsupphandlingen medför detta att personuppgiftsbiträdesavtal bör biläggas samt att möjliga kravställningar enligt dataskyddsförordningen ska beaktas.

11 E-handel

Med elektronisk handel (e-handel) menas ett sätt att skapa en effektiv inköpsprocess med IT som stöd. Elektronisk affärskommunikation ersätter den pappersbaserade kommunikationen. Avtal, leverantörer, priser m.m. blir lättillgängliga för de som ska beställa varor och tjänster, därför att avrop/beställningar och fakturahanteringen kan ske elektroniskt. E-handel enligt denna definition förutsätter att köparen hanterar sin elektroniska affärskommunikation via sitt e-handelssystem. Att en enskild handläggare inom köparens organisation gör inköp i en leverantörs webbshop via ett individuellt inloggningskonto betraktas inte som e-handel.

Målsättningen är att de leverantörer som tecknar statliga ramavtal med Kammarkollegiet ska medverka till att avropande myndigheter kan tillämpa e-handel och därmed leva upp till strategi, förordning och lagstiftning.

Förutsättningarna för att tillämpa e-handel varierar mellan olika ramavtalsområden och branscher. I förstudiearbetet utreds därför förutsättningarna för e-handel för det aktuella ramavtalsområdet. Den 1 april 2019 blev det lag på att alla inköp i offentlig sektor ska faktureras med e-faktura.

Myndighetsenkät

I myndighetsenkäten ställdes frågan hur myndigheterna vill tillämpa e-handel vid inköp. Av svaren framgår att majoriteten av myndigheterna vill tillämpa någon form av e-handel, de allra flesta vill ha punch out eller elektronisk produktkatalog.

Beställningsmetod	Antal	Procent (%)
E-handel är inte aktuellt för oss	11	10,9
Leverantören tar fram en elektronisk produktkatalog med avtalat sortiment och avtalade priser som vi kan läsa in i vårt eget e-handelssystem	45	44,6
Leverantören utformar en anpassad webbutik med avtalat sortiment och avtalade priser där vi kan skapa en varukorg som förs över till vårt eget e-handelssystem (Punch Out)	62	61,4
Vi beskriver med fri text i ett formulär vårt e-handelssystem vad vi vill beställa	10	9,9
För löpande tjänster med avtalade priser vill vi att leverantören anger abonnemangsnummer eller motsvarande på fakturorna	14	13,9

I enkäten ställdes frågan om myndigheterna har några särskilda önskemål kring e-handel kopplat till inköp. Några av svaren var att produkter som är upphandlade ska vara tydligt markerade från övrigt sortiment, leverantören ska ha bilder på sina produkter och att det ska finnas texter om respektive produkt, information om varor har utgått och vilken ersättningsvaran är (det ska vara samma kvalitet) och att de kan ta emot Peppol-order (Peppol BIS Ordering 3).

Referensgruppsmöte

Referensgruppen är överens om att en fungerande e-handel är viktigt. De lyfter att de e-handels lösningar som finns i dagens ramavtal även bör finnas i kommande ramavtal och att alla e-handelsmeddelanden bör vara i Peppol-format.

Statens servicecenter kan sätta upp e-handel om avrop sker via rangordning men inte om det skulle ske via FKU. En myndighet nämnde att miljömärkning inte alltid framgår i produktkatalogen. Avropande myndigheter önskar mer information om produkterna, bland annat hur många enheter det är i varje förpackning. Referensgruppen lyfter att det bör finnas bilder på alla produkter. E-handelskataloger ska finnas tillgänglig för nedladdning i marknadsplatsen. Kammarkollegiet bör kravställa att katalogfilen får skickas ut till myndigheterna först efter att den har blivit godkänd av Kammarkollegiet.

Alla myndigheter önskade också bättre uppdateringar i e-handelssystemen, som t.ex att utgångna varor inte bör finnas kvar i systemet. Flera myndigheter tycker att leverantörerna bör få möjlighet att lägga till produkter i avtalet, efter godkännande av Kammarkollegiet.

Flera myndigheter efterfrågar en Punchout-lösning som respektive myndighet själv kan begränsa genom att välja bort de artiklar som man inte vill ha. Ibland vill myndigheten ha möjlighet att avropa 100 av totalt 1000 artiklar.

Flera myndigheter framför att det är viktigt att kravställa en tidpunkt då e-handel senast ska vara på plats efter avtalstecknande.

12 Utvecklingsområden och förändringsbehov i en kommande upphandling

Nedan sammanfattas några av de utvecklingsområden och förändringsbehov som har identifierats i förstudien och som bör ses över inför kommande upphandling.

- Vilka produkter som bör ingå i varukorgen för Hygien- och städprodukter och hur de ska viktas gentemot varandra bör ses över utifrån inkommen statistik samt de synpunkter som har framkommit under förstudien. Det har också under förstudien framkommit att en begränsning på 1 500 antal artiklar i den övriga varukorgen är alldeles för lite, både från leverantör och avropsberättigade.
- Utifrån vad som har framkommit i förstudien är ett rangordnat avropsförfarande bäst lämpat i ett kommande ramavtal.
- Under förstudien har det framkommit olika synpunkter om Hygien- och städprodukter och Personlig skyddsutrustning bör vara ett och samma anbudsområde eller om det ska vara två olika delområden. Detta bör utredas vidare och beslutas i den kommande upphandlingsstrategin.
- Det har under förstudien framkommit önskemål att det bör finnas en möjlighet att kunna begränsa sortimentet efter avropsberättigads behov (vid e-handelslösningar).
- Prisjusteringsklausulen bör ses över och projektgruppen bör utreda vilket index som passar området bäst.
- Projektgruppen bör fortsätta utredningen om lämpliga nivåer för viten samt när ett eventuellt vite ska utgå.
- Projektgruppen bör fortsätta utreda villkoren avseende leveranser samt vilken nivå småorderavgiften ska ligga på. Avropsberättigade har begärt ett förtydligande om vad som avses med leverans till anvisad plats där samtliga kostnader ingår, då det ibland är förknippat med behov av vidare bärhjälp för att få in varorna i avropsberättigads lokaler. Vidare bör skrivningen om avisering och inbärning ses över i kommande upphandling.
- Hållbarhetsansvarig har rekommenderat att ta in konsulter till hjälp för fastställande av miljökrav på artiklarna i den kommande upphandlingen. Projektet överväger också att ta in en konsult som stöd till framtagande av varukorgen samt kontroll av artiklar i anbudet i den kommande upphandlingen.

- Skrivningen om ersättningsprodukter bör ses över och förtydligas. Det bör även ses över hur ofta sortimentjustering ska få ske. Det här är ett problem idag eftersom vissa krav på varukorgsartiklarna är väldigt specifika och det egentligen endast finns en eller ett fåtal artiklar på marknaden. Det bör också vara möjligt att lägga till nya varor under ramavtalsperioden.
- Det bör ses över och specificeras vilken information som finns och ska finnas tillgänglig i e-handelskatalogerna och web-shoparna från leverantörerna. Exempelvis har det under förstudien framkommit att det ibland saknas information om hur många enheter som ingår i en förpackning och att produktblad saknas.
- I en kommande upphandling bör beräkningen av belastningspriser ses över samt hur man bäst verifierar kravuppfyllnad. Projektgruppen bör också utreda möjligheten att utvärdera på en leveranssäkringsplan.
- Se över hur man kan formulera krav på att ramavtalsleverantören måste återkoppla till avropsberättigad inom viss tid från att avropsberättigad har skickat in ett ärende. Se även över skrivningar om SLA på e-handel/web-shop.
- Skrivningarna gällande uppsägning av ramavtal bör ses över samt möjligheten att sätta en leverantör i karantän.

13 Slutsatser

Enligt förordning (1998:796) om statlig inköpssamordning ska det finnas ramavtal som effektiviserar upphandlingar av varor och tjänster som myndigheterna upphandlar ofta, i stor omfattning eller till stora värden.

I detta fall har Kammarkollegiet att ta ställning till om ett eller flera av ovan nämnda kriterier ("ofta", "i stor omfattning" och "till stora värden") kan sägas vara uppfyllda och att det därmed ska upphandlas ett statligt ramavtal för resebyråttjänster.

Med varor och tjänster som upphandlas "ofta" avses sådana varor och tjänster som myndigheter upphandlar löpande eller annars flera gånger årligen, dvs. återkommande vid flera tillfällen. För många myndigheter gäller detta för bland annat hygien- och torkpapper, produkter för personlig hygien och rengöringsmedel. Hygien- och städprodukter kan därmed sägas tillhöra den typen av varor som myndigheter handlar ofta.

I kriteriet "i stor omfattning" innefattas varor och tjänster som myndigheter upphandlar stora mängder av, det vill säga i stort antal. Ett exempel är kontospapper och liknande förbrukningsartiklar. Hygien- och städprodukter kan anses vara sådana varor som upphandlas i stor omfattning utifrån antal artiklar och förpackningar.

Om det tredje och sista kriteriet "till stora värden" ska vara uppfyllt krävs att upphandlingen i fråga ska ha en beräknad omsättning på minst 30 miljoner kronor per år. Ramavtalen för Hygien- och städprodukter (inklusive 4,4 miljoner för Personlig skyddsutrustning) hade en omsättning på ca 111 miljoner kronor för perioden Q4 2021 – Q4 2022. Enligt den enkät som gjorts under förstudien är det flera av myndigheterna som kan tänka sig att avropa från det statliga ramavtalet.

Vid en sammantagen bedömning av det som angivits ovan finner projektgruppen att det finns goda skäl till att upphandla ett nytt statligt ramavtal för Hygien- och städprodukter och rekommenderar således att Kammarkollegiet bör besluta att en ramavtalsupphandling genomförs.

14 Källförteckning

14.1 Möten med myndigheter

Referensgruppsmöte, 2023-05-04.

- Skatteverket
- Kulturrådet
- Riksdagsförvaltningen
- Arbetsförmedlingen
- Kungliga Musikhögskolan
- Statens veterinärmedicinska anstalt

Referensgruppsmöte, 2023-05-08.

- Malmö universitet
- Sveriges lantbruksuniversitet
- Migrationsverket
- Linneuniversitetet
- Statens servicecenter
- Högskolan Dalarna

14.2 Möten med leverantörer

Leverantörsmöte, 2023-04-28.

Lyreco Sverige AB

2023-05-13.

Procurator AB

Möte med tillverkare, 2023-05-05.

Metsä Tissue AB

Tillverkare hållbarhetsevent, 2023-05-23.

Tork (Essity AB)

14.3 Enkätutskick till myndigheter

”Myndighetsenkät Hygien- och städprodukter/Personlig skyddsutrustning”, publicerad mellan den 21 mars 2023 och den 6 april 2023. Enkäten skickades till 216 mottagare och besvarades av 101 respondenter vilket ger en svarsfrekvens på 47%.

14.4 Referenslitteratur och andra källor

Kammarkollegiets upphandlingsdokument *Hygien- och städprodukter, Dnr 23.3-9777-20*

Kammarkollegiets upphandlingsdokument *Personlig skyddsutrustning, Dnr 23.3-13119-20*

Swedwatch, *Risikanalyser av utvalda produkt- och tjänstekategorier under Kammarkollegiets ramavtal, 2019*

Goodpoint, *Analys av betydande miljöaspekter/miljörisker inom ramavtalsområden samt förslag på påverkanskrav och kontroll/uppföljning. Utg. 2, augusti 2019*

15 Bilagor

Myndighetsenkät Hygien- och städprodukter/Personlig skyddsutrustning